

so neugodne razmere. Mnogo je pa kriv tudi državni zbor, ki se teh stvari tudi dosti resno ne loti in tako ne pripravi pota deželni zborom. Več reči je namreč, o katerih ima v glavnih potezah se baviti državni zbor in še le podrobnosti bi se rešile v deželnih zborih. Dobro bi pa bilo, ko bi deželni zbori včasih z resolucijami opozorili vlado, da je potrebno še to ali ono stvar urediti.

Seveda naši poslanci v deželnih zborih morajo braniti naše narodne pravice, kadar se to potrebno pokaže, če tudi po našem mnenju deželni zbori niso za veliko politiko. Greh bi pa bilo, da bi slovenski deželni poslanci kje molčali, ko bi naši nasprotniki baš s pomočjo deželnih zborov kako hoteli omejevati naše narodne pravice.

Deželni zbori so se sklicali nenavadno naglo, in deželni odbori še niso pripravili potrebnega gradiva. Če tudi je neugodno, če se mora vse tako hitro rešiti, vendar nas nekako veseli, da se letos z deželnozborskim zborovanjem ne odlaga in to iz dveh vzrokov.

Glavno glasilo konservativne stranke je zahtevalo, da se skličejo deželni zbori, da pravočasno rešijo deželne proračune in več družih važnejših stvari. Kakor se da posneti iz nemškoliberalnih glasil, bi levičarji bili letos rajši videli, da se z zborovanjem deželnih zborov še počaka. Zanje ima itak le nemškočeška sprava največjo važnost. Dokler to vprašanje zanje ne dozori, ne marajo, da bi zboroval češki deželni zbor. Dotična komisija še ni gradiva pripravila in vlade pa tudi najbrž niso pridobili, da bi z vsem svojim vplivom se za spravo potegnili v deželnem zboru, in ga tudi razpustila, če bi se upiral. Pred vsem pa še srednja stranka veleposestnikov ni tako organizovana, da bi z njeno pomočjo se dal položaj na Češkem bistveno premeniti. Če se sedaj snide deželni zbor, utegnejo konservativni veleposestniki omahujoče elemente še nase prikleniti, kar bi pozneje morda več ne mogli. Sklicanje deželnih zborov je pa torej nekaka zmaga konservativne stranke. Grof Taaffe se nikakor še ni za trdno oklenil leve, temveč kolikor toliko še računa z desnico, kar ni slabo znamenje.

Drugi vzrok je pa ta, ker smo tega mnenja, da budgetni provizorij, bodisi deželni ali pa državni, le slabi veljavo parlamentarizma. Le tedaj, če bode obveljalo načelo, da brez dovoljenja državnega zbora in oziroma deželnih zborov, ne smejo niti vlada, niti deželni odbori gospodariti z našimi davki, niti jeden mesec, le tedaj bode parlament imel kaj veljave. Če se pa udomačijo provizorični budgeti, prebivalstvo mora zgubiti vse zupanje v parlamentarne zastope, videč, da so le zato, da pritrdijo temu, kar se je že izdalo. Vlada pa bi zgubila vse spoštovanje do narodnega zastopa, ko bi brez njega lahko gospodarila in bi ga tako rekoč le zaradi lepšega pozneje vprašala za dovoljenje. Po tem potu bi le zgubili to, kar smo si priborili prejšnja desetletja. Vgnezdilo bi se absolutno vladanje in ves parlamentarizem bi bil le navidezen. Zatorej mi tudi želimo, da ne le deželni

zbori, temveč tudi državni zbor letos pravočasno reši budget, kajti provizorični državni budgeti so tudi nekoliko krivi, da se pri nas parlamentarizem ni toliko povzdignil, kakor v drugih ustavnih državah.

Politični pregled.

Cesarjevo potovanje v Galicijo je odpovedano zaradi kolere v Rusiji. Ob takih potovanjih se navadno zberó ljudje iz več krajev, torej bi tudi od ruske meje prišli ljudje v Levov in torej ni bila neosnovana skrb, da se kolera zanese v središče države.

Katoliški shod. — Te dni je zboroval prvi slovenski katoliški shod v Ljubljani. Posvetna inteligenca je iz raznih vzrokov pri tem shodu bila slabo zastopana. Celo slovenski poslanci, kot pravi zastopniki našega slovenskega naroda, se gotovo iz teh vzrokov v večini tega shoda niso udeležili. Shod je bil dobro obiskan. Mej drugimi je bil prišel tudi mariborski knezoškof dr. Napotnik in trije štajerski poslanci. Kot zastopnik nemških konservativcev je na shodu bil dr. pl. Fuchs. Shod je otvoril v ponedeljek prelat dr. Čebašek, kot predsednik pripravljalnega odbora, naglašajoč pomen pravega napredka v krščanskem duhu. Dr. Šušteršič je pa zborovalcem razložil, kako so se priprave vršile. Predsednikom shodu je bil voljen državni poslanec Povše, podpredsedniki pa štajerski deželni poslanec dr. Josip Srnc, koroški deželni poslanec Gregor Einspieler in pa profesor dr. Mahnič. V javnih sejah so govorili poleg nagovora gospoda pokrovitelja knezoškofa dr. Missia in knezoškofa dr. Napotnika še dr. Anton Jeglič, generalni vikar vrhbosenski, dr. Josip Srnc, dr. Ivan Krizanič, kanonik v Mariboru, dr. Anton Mahnič, kanonik Janez Flis, drž. poslanec Karol Klun, župnik Gregor Einspieler, vikar Andrej Kalan in Fran Povše, dr. Pavlica, semeniški spiritual v Gorici, zdravnik dr. Gregorič, župnik Matija Sila, odvetniški koncipijent dr. Šušteršič. Shod je mej drugim pozdravil tudi župan ljubljanski in dr. Papež v imenu dež. glavarja. Jednega slovesnega shoda vdeležil se je tudi dež. predsednik. Posvetovanja v odsekih so bila precej burna. Resolucije, ki so se vsprejele na tem shodu, bomo drugi pot priobčili.

Deželni zbori se snidejo dne 9. t. m. Nekateri deželni odbori prišli so v največjo zadrego, ker nimajo gradiva za zborovanje pripravljenega. Deželna odbora češki in tirolski sta celo poprosila, da bi se zborovanje odložilo. Najmanj dela bode imel gorenje-avstrijski deželni zbor, ki je že pomladi rešil deželni proračun tudi za 1893. leto, ker so poslanci mislili, da se letos deželni zbori več ne skličejo. Tirolski deželni zbor pa ni popolen. Več italijanskih poslancev bode manjkalo sedaj sprva, ker so zgubili svoje mandate, ko lani niso hoteli priti v zbor, in nove volitve bodo še koncem t. m. V družih deželah so se pa prej razpisale dopolnilne volitve za posamične izpraznjene mandate. Bukovinski deželni zbor bode pa moral rešiti dva deželna proračuna, ker pomladi ni zboroval. Novim bukovinskim deželnim glavarjem je imenovan Rumun Lupul. Levica se je poganjala, da bi bil kak Nemeč izbran za to mesto, pa grof Taaffe se na njene želje ni oziral.

Pražakov naslednik. — Kakor bi tudi Nemci radi, vendar vprašanje o imenovanju naslednika ministru Pražaku ne pride z dnevnega reda. Vladni listi celo zatrjujejo, da bode v budget za drugo leto se tudi postavila svota za tretjega ministra brez portfelja. Taaffe bode tudi takoj predlagal imenovanje, ko se le dobi kaka oseba, ki bi ugajala vladi in bi tudi Čehom bila po volji. Vse torej kaže, da Taaffe še vedno ne mara brezpogojno hoditi z levico, temveč se misli še vedno nekoliko ozirati na želje desnice, zlasti pa želje čeških veleposestnikov.

Češko. — Plener je razkladal te dni svojim volilcem, članom hebske trgovske zbornice, politični položaj. Njegov govor je bil dolg, pa ne posebno jasen. O pogajanji z vlado ni nič gotovega povedal, ali videlo se je iz njegovih izjav, da kaj definitivnega mej vlado in levico še ni dogovorjenega. Z vlado Plener ni prav zadovoljen. Premalo odločno pospešuje češkonemško spravo. Plener misli, da bi vlada morala kar razpustiti deželni zbor in potem pri volitvah skrbeti, da dobi tako večino, ki bi bila pripravljena izvršiti spravo. Če se Pražaku pokliče v ministerstvo kak naslednik, mora se tudi poklicati še jeden levičar v ministerstvo, da se razmerje strank ne premeni, sicer bi levica ne mogla podpirati vlade. Levica mora zahtevati, da se Nemcem ohrani sedanja posest. Kaj je Plener razumel pod to besedo, pa ni povedal. Tega menda vendar ne, da bi se na mesto vsacega nemškega uradnika, ki gre v pokoj, smel zopet imenovati samo Nemec.

Vatikan. — Papež je baje sklenil sklicati v mesecu septembru konzistorij, v katerem bo imenoval tri nove kardinale.

Italija in Francija. — Odkar je v Italiji Brin, minister vnanjih reči, so se odnošaji mej Italijo in Francijo očitno izboljšali. Brin je napačna mnenja, katera so imeli Francozi o Italiji, pojasnil in oživil v Franciji zopetno zupanje v Italijo. Prejšnje ministerstvo je imelo to napako, da v svojem prijateljstvu z Nemčijo ni zamoglo zakrivati očitnega sovraštva proti Franciji, kakor da bi se ne moglo biti velik prijatelj enega in se ob enem prijazno obnašati proti drugemu. To pa ravno Brin razume. On gleda na to, da Italija ostane zvesta zaveznica Nemčije, ob ednem pa skrbi, da se ne zameri sosedni Franciji in da živi v prijaznih odnošajih z njo. Sad te prijazne italijanske politike nasproti Franciji je okoliščina, da bo k velikim Kolumbovim slavnostim v Genovo k pozdravu italijanskega kralja tudi Francija poslala svoje ladije.

Srbija. — Nova liberalna vlada gospodari kaj oblastno. Radikalni uradniki odpuščajo se iz službe in nadomeščajo z liberalci. Sploh se vlada, uporabljajoča vse sredstva, pripravila prav pridno na srdit boj, ki bo pri novih volitvah v skupščino. Toda tudi radikalci, ki imajo sedaj še večino v skupščini, ne počivajo, temveč napravljajo prav pridno shode, na katerih se posvetujejo o narodni organizaciji in se pripravljajo na veliki shod, ki bode dne 4. t. m. v Aleksinci. — Skupščina razpustila se bode baje s početkom novembra in nove volitve se bodo razpisale decembra meseca. Vkljub temu, da bo vlada vse storila, da bi prodrla, je vendar bolj gotovo, da zmagajo zopet radikalci, posebno ker so na njih strani tudi naprednjaki.

Bolgarija. — Dne 27. minolega meseca otvorila se je v Plovdivu razstava. Otvorjenju prisostvali so knez Ferdinand, vsi ministri in vsi drugi vojaški in civilni dostojanstveniki. Pomenljivo je to, da je turška vlada, ki je iz početka nasprotovala razstavi, kar naenkrat premenila svoje mnenje in se jela prijazno kazati podjetju. Ona ni samo turške industrije pozvala, da se udeleže razstave, temveč je imenovala celo posebno razstavnega komisarja.

Anglija. — Gladstone je načrt homerule, t. j. zakona, glede razmerja mej Irsko in Anglijo menda že zgotovil. Po tem načrtu dobi Irsko svoj parlament, samostojno policijsko upravo, sodnike pa imenuje parlament. Glede colnin bode Irsko podrejena angleškemu parlamentu, in v angleški parlament bode irski volil trideset zastopnikov. Irci so menda s tem načrtom zadovoljni in zgodilo se bode torej, da se poravnajo Irci in Angleži s pomočjo starčka Gladstonea.

Rumunija. — Vest, v kateri smo poročali, da je rumunska kulturna liga pozvala vsa srbska narodna društva, da pristopijo v balkansko zvezo, ki bi se postavila v bran proti nasilstvu Madjarov, se ne potrjuje.

Obrtnija.

Razstava v Plovdivu.

I.

V soboto se je otvorila vpričo zastopnikov družih držav razstava v Plovdivu. Na tej razstavi je pokazala Bolgarija svoj napredek zlasti v teku štirinajstih let, kar je osvobodena. Kdor ogleda to razstavo, čuditi se mora napredku bolgarskega naroda, posebno, če pomisli, koliko težav je imel še tačas prebiti. Kulturni razvoj so ovirali notranji razpori in pa vojska s Srbijo. Nas Slovence mora ta razstava zanimati iz večjih ozirov. Bolgari so nam Slovencem najsorodnejši slovanski narod, in še zatorej se moramo posebno zanimati za njih napredek. Poleg tega se od Bolgarov tudi mi Slovenci lahko marsikaj učimo. Bolgari so jako delaven in varčen narod, hrepeneč jako po izobraženji. Razstava je pa baš plod njih delavnosti. Bolgarija pa tudi utegne postati trgovišče za naše izdelke. Na razstavi se bode videlo, kaj Bolgari pridelujejo in izdelujejo doma, kaj pa morajo dobivati od drugod. Po tem mi lahko uravnamo svojo trgovino in obrtnijo.

Bolgar ima velike sposobnosti za obrtnijo in kmetijstvo. Obrtnija je posebno razvita na obeh straneh Balkana. Že od nekdanj je hišna obrt v Bolgariji na precej visoki stopinji. Perilo, obleko, domače orodje in hišno opravo bolgarski kmetje izdelujejo doma. Že pod turško vlado so bili izdelki bolgarske hišne obrtnije na dobrem glasu po vsem Balkanu in so se izvažali v Makedonijo, Albanijo, Epir, Bosno in Hercegovino in pa celo v azijsko Turčijo. Poprej so se bolgarski izdelki odlikovali posebno po svoji trajnosti in nizki ceni.

Izdelovanje sukna je že dolgo precej na visoki stopinji, če tudi so priprave za izdelovanje sukna, še precej primitivne. Tudi pasarstvo je v Bolgariji na dobrem glasu, posebno izdelovanje vsakovrstnih vrvic za razno narodno nošo. Velik del sukna za turško vojsko je prejšnja leta dobivala turška vlada iz Bolgarije. Posebno v Samakovu so velike tovarne za sukno. Pa tudi v Slivnu je razvit ta obrt. Pasarsko blago posebno izdelujejo v Gabrovem, Trjavni, Kaloferu, Karlovu, Sopotu, Pirdopu in Samakovu. Izdelki se posebno izvažajo v Makedonijo in Albanijo. Dokler ni bilo carinskih ovir, so se izvažali tudi v Srbijo.

Posebno je pa znamenito izdelovanje preprog (čilimov). V to stroko spada tudi deloma izdelovanje narodne noše, kakor lepo pisanih predpasnikov. Ta obrt je jako stara in gotovo v Bolgarijo preneseno iz vzhodnih dežel. Posebno ženske se po zimi pečajo s to obrtnijo. Tesno v zvezi s to obrtnijo je barvarstvo. Barve pripravljajo Bolgari sami. Tudi je usnjarstvo v deželi precej razširjeno in nekateri izdelki na dobrem glasu.

Od nekdanj že slove Bolgari kot dobri vrtnarji, zidarji, tesarji, lončarji i. t. d. Mnogi gredo za delom